

VEGYESEK.

Ajancza-szekér. (V. ö. Gazd. tört. Szemle V. 238.) Sopron város vám-tarifájában az 1394. évből két tétel így hangzik:

Item von aym a wntz wagen geladen mit gesaltzen vischen 12 den.

Item von aym de ygs l wagen mit gesaltzen vischen geladen 24 den.

Fejérpataky Régi számadás-könyvek 145. l.

Er. L.

Zsigmond király „quarting“-jai. Vonatkozással dr. Kováts Ferencz érdekes dolgozatára, Zsigmond quartingjainak hivatalos árfolyama 1432-ben 1000 quarting = 1 arany forint = 100 új dénár volt, amint ez kitünik a királynak rendeletéből Zsidóvár jobbágy népeihez, melyet kivonatban Horváth Mihály közölt (Magyar tört. tár IX. 140.). Az illető passus így hangzik:

„Census et collectas ex parte Vestri . . . cum nova majori nostra moneta, que jam in regno nostro Hungarie de nostra dispositione pro denariis pro tempore currentibus cursum habet, cujusque centum faciunt florenum auri, vel cum florenis auri in specie, aut valore eorundem cum minori nostra moneta quarting vocata, puta, pro uno quoque floreno auri, seu pro centum denariis ipsius majoris monete nostre singulos decem florenos per centum, prout videlicet jam per Prelatos et Barones nostros dispositum est et ordinatum, ita videlicet, ut ubi hactenus in sortem hujusmodi censuum seu collectarum unum Centenarium Denariorum pro tempore currenti solvistis, ibi nunc pro talismodi Centenario Denariorum unum florenum auri in specie vel centum denarios pretacte nove monete nostre, qui unum florenum auri representant sen valorem eorundem cum dicta moneta Quarting appellata, decem ut prefertur florenos per centum . . . persolvere debeatis.“

Amint azt egy más dolgozatban kimutattam, a 14. század folyamában egy arany forint értékének 16 magyar garas felelt meg hivatalbeli számításoknál s egy ily garas „finom“ (vegyileg nem teljesen tiszta) ezüst-tartalma 3.07 gramm vala, tehát egy arany forintnak megfelelt $3.07 \times 16 = 49.12$ gramm „finom“ ezüst. Még eddig nem sikerült megállapítanom pénzbevéltási adatokból, hogy valjon ez a viszony továbbra is fennállott, de mint látom dr. Kováts más úton arra az eredményre jutott, hogy az arany forintnak megfelelő átlagos ezüstsúly 45.81 gramm volt.

Miután továbbá 100 új dénár ment egy arany forintra, a királyi rendelet értelmében, egy új dénár ezüsttartalma 0.49 gramm vala, egy quaringé pedig 0.049 gramm. De két bártfai adat szerint 1432-hen egy „floreus auri facit 11 florenos (camere)“ és „flor. auri 11 = flor. (camerae) 122“ (121?) tehát már ebben az évben is 1100 quaringot számítottak az arany forintra, a quaring ezüsttartalma tehát valószínűleg csak $\frac{0.49}{11} = 0.0446$ gramm vala, ami a dr. Kováts kiszámította értékénél, t. i. a 0.458 grammnál is kevesebb ezüstöt ad.

Bártfán azonkívül még bártfai forintra is számítottak, mely $\frac{1}{2}$ kamara forintra volt egyértékű. Így pl. ugyancsak 1432-ből van egy ilyenféle adatunk: „Item tribus muratoribus per $4\frac{1}{2}$ florenos civitatis facit florenos camerae flor. 6 den 75.“ t. i. 3×45 bártfai forint = 13.5 bártfai forint = 6.75 kam. frt.

Kassán is 2 kassai forintot számítottak egy kamarafarintra, amint ez kitűnik egy másik bártfai adatból (szintén Fejérpatakynál 336. lap) hol $2\frac{1}{2}$ kassai frt = $1\frac{1}{4}$ kam. frt 1434-ben.

Kropf Lajos.

Az első lutri Ausztriában. Lipót király és császár, országaiban, az adók elviselhetetlenségét és türhetetlenségét, a közjó és üdv rovására maga is sajnosan tapasztalta. Elhatározta tehát, hogy atyái gondja tárgyává teszi a közjó megmentését. Ezzel a frázissal teszi közhírré Lipót, hogy a „közjó megmentésének előmozdítására“ akart vállalkozni valami Léwi Dávid nevű trieszti zsidó is, midőn 1703-ban azt az ajánlatot tette, hogy az állam bevételeit egy igen alkalmas s nem terhes módon évi 100,000 frttal növelni volna hajlandó. Lipót és az örökös pénzzavarokkal küzdő bécsi udvari kamara 1703. márcz. 13-án (Bécsi közös pénzügyi ltár, Hoffinanz, 13,937. fasc.) Léwi zsidónak ezen tervéért 40,000 frtot ígértek.

Ez a honmentő eszme pedig nem volt más, — mint lutri, melynek tervét 1704. márczius 15-én részletesen ki is fejtette.

Léwi egy Bécsben felállítandó lutrival óhajtotta a kincstárt nagyobbmértvű haszonhoz juttatni.

Az ő „Lotto, oder Glückshafen in Wien“ című vállalatának tervezetét így képzelte:

1. 100,000 frt haszon jutna ő felségének.
2. 100,000 czédulával felállítja a lottót, amelybe bel- és külföldiek, 3 hónapi időtartam alatt, 2—2 tallért fizetnének be, vagyis minden egyes czéduláért 4—4 frtot adnának. A 3 hó a kihirdetéstől kezdődnék.
3. Az Am Hof nevű nagy téren, meg a Grabenen egy-egy kunyhót állítana föl, ahol egy-egy assistens volna, aki a felektől vásárolt czédulákat aláírná. Ezekon kívül még egy pénztárnokra vagy commissáriusra és írnokralesz szükség. Pénztárnoknak legjobb volna egy ügyes ügynök, ez szedné be minden este a befolyt összegeket.
4. A vállalat 400,000 frtot hozna, ebből 593 nyeremény biztosítatnék, még pedig: